

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Tilsynsrapport

Eksamen og internkontroll

Akershus fylkeskommune – Asker videregående skole

Sammendrag

Statsforvalteren gjennomfører tilsyn med Akershus fylkeskommune. Temaet for tilsynet er kommunens ansvar for gjennomføring av eksamen. Vi har etter en risikovurdering valgt ut kontrollspørsmålet som omhandler fylkeskommunens sikring av om kandidatene får tilgang til nødvendige hjelpemidler under eksamen.

Det overordnede formålet med tilsynet er å kontrollere om kommunen oppfyller kravene i regelverket.

I tilsynet ser Statsforvalteren at Akershus fylkeskommune har flere elementer av internkontroll for å sikre eksamensgjennomføringen. Det er også vårt inntrykk at ledere og ansatte i fylkeskommunen, skolen og FRID IKS vet hvilket ansvar og oppgaver de ulike nivåene har, selv om dette ikke er tilstrekkelig formalisert på tilsynstidspunktet.

Det er imidlertid vår vurdering at fylkeskommunen ikke har foretatt nødvendig risiko- og sårbarhetsanalyse som viser hvor risikoen er høyest, hvilke konsekvenser eventuelle feil kan få og hvilke risikoreduserende tiltak som kan avhjelpe situasjonen i forkant av eksamen og under gjennomføringen.

Videre ser vi at fylkeskommunen og skolen har utarbeidet noen rutiner og prosedyrer for gjennomføring av eksamen som gjelder nødvendige hjelpemidler og ikke-tillatte hjelpemidler. Vi vurderer imidlertid at det ikke er utarbeidet nødvendige rutiner og prosedyrer som omhandler situasjoner der det oppstår problemer under eksamen. Fylkeskommune har heller ikke en rutine for å følge opp om skolen utarbeider nødvendige rutiner for eksamen der dette er delegert til skolenivået.

Fylkeskommunen har flere tiltak for å avdekke avvik og risiko for avvik både før eksamen og under eksamen, men tiltakene er ikke alltid egnet til å sikre at elevene får tilgang til digitale hjelpemidler under eksamen. Vi kan heller ikke se at fylkeskommunen på tilsynstidspunktet har tiltak som kan avhjelpe utfordringer med digitale hjelpemidler for våren 2024.

Fylkeskommunen har til en viss grad gjennomført evalueringer og kartlagt endringsbehov etter forrige eksamensgjennomføring. Det er vår vurdering at endringene ikke er innarbeidet i fylkeskommunens eller skolens rutiner på tilsynstidspunktet.

I etterkant av foreløpig rapport har fylkeskommunen utarbeidet risikovurderinger og flere nye rutiner for fylkeskommunen og skolen for gjennomføring av eksamen. Videre vurderer vi at fylkeskommunen har gjennomført en rekke risikoreduserende tiltak for å sikre at kandidatene får tilgang til digitale hjelpemidler og for å sikre at elevene ikke får tilgang til ikke-tillatte hjelpemidler. Det er vårt inntrykk at de nye rutineene er gjort kjent og satt i verk i forkant av sentralt gitt eksamen våren 2024. Vi vurderer derfor at det nå er sannsynliggjort at fylkeskommunen sikrer at kandidatene får tilgang til nødvendige hjelpemidler under eksamen.

Akershus fylkeskommune mottok en foreløpig tilsynsrapport og har uttalt seg og lagt ved ny dokumentasjon innen fristen. På bakgrunn av fylkeskommunens uttalelse, har vi gjort endringer i rapporten og endret vår konklusjon. Vi avslutter derfor tilsynet.

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	2
Innholdsfortegnelse.....	3
1 Innledning	4
1.1 Kort om Akershus fylkeskommune og Asker videregående skole	4
1.2 Tema for tilsynet	4
1.3 Om gjennomføringen av tilsynet	4
2 Nødvendige hjelpemidler	5
2.1 Sikrer fylkeskommunen at kandidatene får tilgang til nødvendige hjelpemidler?.....	5
2.1.1 Rettslig krav til internkontroll	5
2.1.2 Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner	7
3 Vi avslutter tilsynet.....	20
4 Dokumenter	21

1 Innledning

Statsforvalteren fører tilsyn med kommuner, fylkeskommuner og offentlige skoler,¹ der vi kontrollerer om opplæringsloven med forskrifter blir oppfylt.

Dersom Akershus fylkeskommune og Asker videregående skole ikke følger regelverket, kan vi pålegge retting. Det er kommunen som har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven blir overholdt.² Vi gir derfor eventuelle pålegg i tilsynet til kommunen som har ansvaret for at skolen retter opp brudd på regelverket.

Våre tilsyn er offentlig myndighetsutøvelse, og vi skal derfor gjennomføre tilsynet i samsvar med reglene i forvaltningsretten og offentlighetsloven. Fordi vi behandler personopplysninger i tilsynet, gjelder også bestemmelsene i personopplysningsloven.³

1.1 Kort om Akershus fylkeskommune og Asker videregående skole

Akershus fylkeskommune ble opprettet etter oppløsningen av Viken fylkeskommune januar 2024. Ifølge fylkeskommunens hjemmesider bor det ca. 716 020 innbyggere i fylket. Dette utgjør ca. 13 prosent av landets befolkning.

Fylkeskommunen er ansvarlig for 35 videregående skoler, med til sammen 24 567 elever. Asker videregående skole er en av disse og har 590 elever.

1.2 Tema for tilsynet

Temaet for dette tilsynet er om Akershus fylkeskommune, gjennom sin internkontroll, sikrer at alle sentralt gitte eksamener blir gjennomført i tråd med regelverket og læreplanene i fagene, jf. forskrift til opplæringsloven (oppl.) § 3-23 og kommuneloven § 25-1.

Statsforvalteren i Oslo og Viken skal kontrollere om Akershus fylkeskommune sikrer at kandidatene får tilgang til nødvendige hjelpemidler før og under gjennomføringen av eksamen, jf. oppl. §§ 3-4 og 13-10 med forskrifter og kommuneloven § 25-1. Vi har avgrenset tilsynet til å kun omfatte fylkeskommunens egne skoler.

Vi har ikke sett på hvordan kommunen oppfyller andre krav i regelverket.

Formålet med tilsynet er å kontrollere om kommunen oppfyller kravene i regelverket knyttet til gjennomføring av eksamen og internkontroll, og slik bidra til økt rettssikkerhet for elevene.

1.3 Om gjennomføringen av tilsynet

Statsforvalteren sendte tilsynsbrev 08.01.2024 til Akershus fylkeskommune. Vi har undersøkt kommunens gjennomføring av eksamen og internkontroll. For å kontrollere dette har vi sett på praksisen til både Akershus fylkeskommune og Asker videregående skole.

¹ Jf. opplæringsloven (oppl.) § 14-1 første ledd, og kommuneloven kapittel 30.

² Jf. oppl. § 13-10 første ledd

³ [Les mer om vår behandling av personopplysninger i tilsyn på Udirs nettside.](#)

Fylkeskommunen og skolen ble i tilsynsbrevet bedt om å svare på en egenvurdering/ spørreskjema i Forms og sende inn nødvendig dokumentasjon for å underbygge fylkeskommunens praksis og internkontroll på området gjennomføring av eksamen. Fristen for å sende inn dokumentasjon var 09.02.2024. Etter en gjennomgang av det innsendte materialet valgte Statsforvalteren å utvide informasjonsgrunnlaget ved å intervju utvalgte personer i fylkeskommunen, ved skolen og FRID IKS. Våre foreløpige vurderinger og konklusjoner baserte seg på opplysninger vi fikk fra denne informasjonen, og ble skrevet i en foreløpig tilsynsrapport.

Vi sendte foreløpig tilsynsrapport til kommunen 19.05.2024. Fylkeskommunen har kommentert innholdet i den foreløpige rapporten innen fristen og sendt inn dokumentasjon.

Med denne tilsynsrapporten avslutter vi tilsynet.

2 Nødvendige hjelpemidler

2.1 Sikrer fylkeskommunen at kandidatene får tilgang til nødvendige hjelpemidler?

2.1.1 Rettslig krav til internkontroll

Fylkeskommunen skal ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges.⁴ Kravet er et element i fylkeskommunens ledelse og styring. Internkontrollen skal være systematisk og tilpasset virksomhetens størrelse, særpreg, aktiviteter og risikoforhold.⁵ Fylkeskommunedirektøren har ansvar for at kravet blir oppfylt, men kan delegere oppgaver til andre. Fylkeskommunedirektøren er likevel ansvarlig og må følge opp at oppgavene blir ivaretatt.

Kravene til innholdet i internkontrollen som går frem av § 25-1 tredje ledd bokstavene a-e, må ses i sammenheng med første og andre ledd.

Fylkeskommunen skal beskrive hovedoppgaver, mål og organisering, og gi oversikt over hvordan de har fordelt oppgaver og myndighet.

Fylkeskommunen skal dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig på bakgrunn av risikobildet og formålet med internkontrollen.

Fylkeskommunens internkontroll skal være egnet til å forebygge og hindre regelverksbrudd.⁶

Risikovurderinger skal være en del av grunnlaget for utformingen av internkontrollen. Fylkeskommunen skal vurdere sannsynligheten for at lover og forskrifter ikke følges, og hvilke konsekvenser brudd kan få. Hensikten med risikovurderinger er å kunne tilpasse omfang og innretning på internkontrollen, og gjøre internkontrollarbeidet mer målrettet mot der risikoen og behovet er størst.⁷ Områder med stor risiko for regelverksbrudd krever bedre styring og

⁴ Jf. kommuneloven § 25-1 første ledd.

⁵ Jf. kommuneloven § 25-1 andre ledd.

⁶ Jf. kommuneloven § 25-1.

⁷ Jf. Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2021), Internkontroll i kommunesektoren – Kravene i kommuneloven pkt. 2.3.3.

kontroll gjennom tiltak, enn områder hvor det sjelden svikter. Det stilles ikke formkrav til risikovurderingene, men vurderingene må gjøres på en systematisk måte.⁸

Fylkeskommunen må ha nødvendige rutiner og prosedyrer for å sikre regelverksetterlevelse.⁹ Disse må være basert på konkrete vurderinger av risiko for avvik. Det er ikke et krav om at alle rutiner og prosedyrer skal være skriftlige, men skriftlighet vil ofte være nødvendig. Fylkeskommunen må gjøre rutinene kjent og tilgjengelige for de som trenger å vite om dem.¹⁰

Internkontrollen skal sikre at avvik og risiko for avvik avdekkes.¹¹ Fylkeskommunen skal holde seg jevnlig orientert om tilstanden i skolen, og sette inn forebyggende og risikoreduserende tiltak for å hindre og forebygge regelverksbrudd. Hensikten er at oppståtte feil skal korrigeres, at virksomheten skal lære av avvikene, og at det skal settes inn relevante tiltak for å hindre nye regelverksbrudd.^{12 13}

Fylkeskommunen må ha klare rapporteringslinjer, vurdere hvilke områder de skal følge med på, og hvordan de skal innhente informasjon eller bli informert av skolen. Fylkeskommunen må håndtere avvik på en måte som sørger for at regelverksbrudd både blir rapportert og fulgt opp.

Skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontrollen skal evalueres og ved behov forbedres.¹⁴ Utgangspunktet er imidlertid at forbedringer skal gjøres ved behov. For å kunne gjøre dette, må det gjennomføres en evaluering med jevne mellomrom.¹⁵

Fylkeskommunens ansvar for eksamen

Fylkeskommunen har ansvar for at kravene i opplæringsloven og forskriften til lovene blir oppfylt. Fylkeskommunen må stille til disposisjon de ressursene som er nødvendige for at kravene skal kunne oppfylles, jf. oppl. § 13-10. Dette innebærer at fylkeskommunen må gjøre den nødvendige analysen av situasjonen, og få til den interne kommunikasjonen og rapporteringen mellom ansvars- og vedtaksnivåene som må til for å kunne oppfylle de pliktene de er pålagt.¹⁶

Fylkeskommunen har ansvar for å gjennomføre alle eksamener ved offentlige videregående skoler, jf. forskrift til oppl. § 3-23 tredje ledd.

Hjelpemidler ved eksamen

De som er ansvarlige for å utarbeide eksamen, avgjør om eksamen kan gjennomføres med hjelpemidler, og hvilke hjelpemidler som er tillatt i de enkelte fagene, jf. forskrift til oppl. § 3-23. Det er fylkeskommunen som skal sikre at alle kandidater har tilgang til de nettbaserte

⁸ Jf. Prop.46 L (2017–2018) Kap. 30 Merknader til de enkelte bestemmelsene i lovforslaget - Kap. 25 Til § 25-1 Internkontroll i kommunen og fylkeskommunen.

⁹ Jf. kommuneloven § 25-1 tredje ledd bokstav b.

¹⁰ Jf. Prop.46 L (2017–2018) Kap. 30 Merknader til de enkelte bestemmelsene i lovforslaget - Kap. 25 Til § 25-1 Internkontroll i kommunen og fylkeskommunen.

¹¹ Jf. kommuneloven § 25-1 tredje ledd bokstav c.

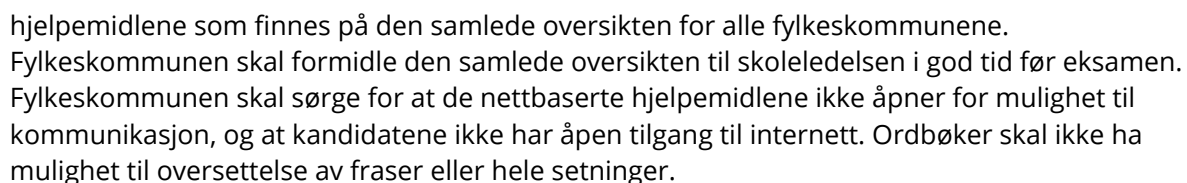
¹² Jf. Prop.46L (2017–2018) Kap. 30 Merknader til de enkelte bestemmelsene i lovforslaget - Kap. 25 Til § 25-1 Internkontroll i kommunen og fylkeskommunen.

¹³ Jf. Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2021), Internkontroll i kommunesektoren – Kravene i kommuneloven pkt. 2.4.4

¹⁴ Jf. kommuneloven § 25-1 tredje ledd bokstav e.

¹⁵ Jf. Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2021), Internkontroll i kommunesektoren – Kravene i kommuneloven pkt. 2.4.6.

¹⁶ Jf. Ot.prp. nr. 67 (2002-2003).

2.1.2 Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner

I "Reglement for delegering fra fylkesdirektør for opplæring og kompetanse" er myndighet delegert til fylkesdirektøren og avdelingsleder. I "Reglement for delegering av myndighet fra Viken fylkesråd" er det dokumentert videre delegering til rektor på enkelte oppgaver innenfor eksamensfeltet. Dette reglementet er gyldig for Akershus fylkeskommune fram til nytt er på plass. Nytt reglement er under utarbeidelse og vil bli oppdatert i henhold til gjeldende regelverk.

Fylkeskommunens Ressurs for It og Digitalisering (FRID IKS) ble opprettet ved oppløsningen av Viken fylkeskommune. FRID IKS leverer IKT- og digitaliseringstjenester til sine eiere, herunder Akershus fylkeskommune. Seksjonen "Teknologi og sikkerhet" gir teknisk bistand på eksamensområdet, herunder nettverkløsninger og digitale hjelpemidler. Brukerstøtteseksjonen bidrar med helpdesk for "Eksamens og dokumentasjon" og skolene. FRID IKS har ansatte og lærlinger på skolen som sørger for digital brukerstøtte for elever og ansatte. På eksamensfeltet leverer FRID IKS tjenester på bakgrunn av bestillinger fra fylkesdirektøren. Utover dette er det ikke dokumentert hvilke oppgaver som er delegert til FRID IKS på eksamensområdet.

I intervju kom det frem at FRID IKS har etablert en samarbeidsmodell for hvordan fylkeskommunene skal samhandle om digitale tjenester i forbindelse med eksamen.

Fylkeskommunen har en sektorgruppe med ansvaret for sikker eksamensgjennomføring, der avdelingsdirektør og fylkesdirektørene deltar. Gruppen møtes månedlig, og hadde sitt første møte i januar 2024. Sektorgruppen har gitt mandatet til «Teknisk eksamensgruppe».

«Teknisk eksamensgruppe» består av medlemmer fra "Teknologi og brukerstøtte", «Eksamen og dokumentasjon» samt ansatte fra utvalgte skoler. Ifølge gruppens mandat skal gruppa sørge for nødvendige nettressurser og være i dialog med leverandører av lisensbaserte nettressurser om kapasitet og oppetid. Videre skal de teste funksjonalitet på nettressursene, jf. gruppas årshjul og rutine for testing, sette opp beredskapsplan og bestille skjerming for eksamensperioden, informere skolene og teknisk eksamensgjennomføring, følge opp avvik fortløpende under

eksamen og føre en hendelseslogg, gjennomføre evaluering og forbedring etter hver eksamensperiode samt rapportere jevnlig til tjenestetteam for opplæring og kompetanse.

Fylkeskommunen har et kvalitetssystem som består av moduler for avvik, dokumentbiblioteket og arbeidsprosesser. Systemet skal støtte opp under felles kvalitetsarbeid. Her inngår også styringsdokumenter og rutiner for eksamensområdet. Fylkeskommunen og FRID IKS bruker Teams som kommunikasjonskanal internt og for melding av avvik. Fylkeskommunen og skolen bruker også egne nettsider og digitale informasjonsmøter for å informere ansatte og elever.

I denne rapporten vil vi gi en nærmere beskrivelse av fylkeskommunens internkontrollsystem på eksamensfeltet og vurdere dette.

Vår vurdering

Statsforvalteren ser at fylkeskommunen på tilsynstidspunktet ikke har ferdigstilt delegeringsreglementet for skolenivå i sin nye organisasjonsstruktur. I den forbindelse gjør vi oppmerksom på at det gamle delegeringsreglementet til Viken fylkeskommune viser til gammelt regelverk på eksamensområdet. Vi vurderer det som positivt at fylkeskommunen er i gang med å utarbeide nytt delegeringsreglement, slik at dette blir i tråd med gjeldende regelverk og ny organisering.

Videre vil vi påpeke at delegeringen av oppgaver i "Håndbok for eksamensansvarlig" i hovedsak omhandler lokalt gitt eksamen. Det er vår vurdering at dette kan bidra til å skape usikkerhet for skolene og at hverken skolen eller fylkeskommunen tar ansvar for å utføre oppgavene. I dette tilsynet er det ikke observert slike situasjoner, men det foreligger en risiko for at dette kan skje.

Det er også vår vurdering at det ikke er dokumentert hvilken myndighet og oppgaver som er delegert til FRID IKS på eksamensområdet og hvordan oppgavene er fordelt i FRID IKS internt. Det er for eksempel vårt inntrykk at oppgaver knyttet til sperring av nettetverket og testing av digitale hjelpemidler er overført FRID IKS, men det fremkommer ikke av dokumentasjonen at disse oppgavene er delegert. På bakgrunn av manglende dokumentasjon er det derfor vanskelig for Statsforvalteren å få oversikt over hvilke oppgaver FRID IKS skal løse og hva fylkeskommunen gjør selv.

Det er likevel vårt inntrykk at både fylkeskommunen, FRID IKS og skolen i praksis vet hvilket ansvar og hvilke oppgaver de har i forbindelse med gjennomføring av sentralt gitt eksamen.

Fylkeskommunens tilbakemelding på foreløpig rapport – Statsforvalterens vurdering

Fylkeskommunen har i etterkant av foreløpig rapport utarbeidet nytt og oppdatert delegeringsreglement, der gjennomføring av eksamen er delegert til rektorene i de videregående skolene. Videre har fylkeskommunen endret «Håndbok for eksamensansvarlig» som tydeliggjør at denne også gjelder sentralt gitt eksamen. Håndboken beskriver også hvilke oppgaver fylkeskommunen, FRID IKS og skolene har på eksamensfeltet. Det er også lagt ved nytt mandat for Teknisk eksamensgruppe.

Det er vår vurdering at fylkeskommunens formalisering av ansvars- og oppgavefordeling bidrar til å sikre eksamensgjennomføringen i Akershus fylkeskommune.

Har fylkeskommunen gjennomført risikovurderinger for å tilpasse omfanget av internkontrollen slik at den sikrer at kandidatene får tilgang til nødvendige hjelpemidler under gjennomføringen av eksamen?

Fylkeskommunen uttrykker at de tidligere ikke har hatt behov for å ha en rutine for å utarbeide risikovurderinger på eksamensfeltet. Fylkesdirektøren skriver i sin redegjørelse at erfaringene fra våren 2023 likevel viser et behov for formalisering av risikovurderingene og planlegger å få dette på plass våren 2024. Fylkeskommunen vil også bestille en risiko- og sikkerhetsanalyse fra FRID IKS og utarbeide en mal for risiko- og sikkerhetsanalyse til bruk i skolen. I det nye mandatet til "Teknisk faggruppe" fremgår det at gruppen har som oppgave å gjøre risikovurderinger før hver eksamensperiode. Risikovurderingen for 2024 er ikke gjennomført på tilsynstidspunktet.

Fylkesdirektøren skriver i sin redegjørelse at FRID IKS per i dag fortløpende vurderer risiko for avvik ved sentralt gitt eksamen. Områder som nevnes er blant annet risiko for at kandidater ikke får tilgang til nødvendige hjelpemidler. Risikovurderingene intensiveres de siste ukene før eksamen starter og gjøres på bakgrunn av fagkompetanse, erfaringer fra tidligere eksamensgjennomføringer og forslag for å løse risikoelementer som fylkeskommunen foreløpig ikke har stått ovenfor, men som de anser for å være en risiko.

I referater fra møter fremgår det at "teknisk faggruppe" fortløpende arbeider med risikoreduserende tiltak som skjerming av internett og testing av digitale hjelpemidler. Det pekes også på risiko i forbindelse med testing av lisensbaserte hjelpemidler, som skolen selv utfører.

Asker videregående skole har på eget initiativ gjennomført risikovurdering i forkant av eksamen våren 2023. Skolen har blant annet vurdert juks som en uønsket hendelse og har beskrevet risikoreduserende tiltak. Skolen skriver i sin redegjørelse at manglende tilgang til digitale hjelpemidler ikke er vurdert som uønsket hendelse, siden skolen aldri har hatt utfordringer med dette tidligere. Skolen evaluerer risikovurderingene i etterkant av heldagsprøvene i mai, og de mener at risikovurderingen i år bør innbefatte hjelpemidler i de forskjellige fagene.

Våre vurderinger

Statsforvalteren ser at fylkesdirektøren i sin redegjørelse beskriver risikofaktorer som vurderes av FRID IKS i forkant av eksamen. Videre ser vi at fylkeskommunen i møter med FRID IKS på noen områder fortløpende informerer om risiko og risikoreduserende tiltak på området digitale hjelpemidler og ikke-tillatte hjelpemidler. Vi vurderer det som positivt at skolen på eget initiativ har gjennomført risikovurdering for eksamen 2023 og at skolen vil justere disse i forkant av eksamen 2024 i lys av fjorårets gjennomføring.

Vi kan imidlertid ikke se at fylkeskommunen har formalisert en overordnet risikovurdering av eksamensfeltet der det vurderes hvor risikoen er høyest, hvilke konsekvenser eventuelle feil kan få og hvilke risikoreduserende tiltak som kan avhjelpe situasjonen i forkant av eksamen og under gjennomføringen. Det er videre vår oppfatning at uten en overordnet risikovurdering vil det være vanskelig for fylkeskommunen å vite hvilket område som har høy risiko og dermed krever risikoreduserende tiltak. Det er også vår vurdering at en risikovurdering bør inneholde en vurdering av sannsynlighet og konsekvens av mulige sårbarheter både på fylkeskommunalt nivå og på skolenivå.

Akershus fylkeskommune er en stor og kompleks organisasjon. Videre er eksamen et komplekst fagfelt, der flere aktører og enheter skal samhandle. I lys av organisasjonens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold er vi derfor enig med fylkesdirektøren at det er behov for en

formalisering av risikovurderingene i forkant av eksamen våren 2024. Vi ser derfor positivt på de tiltakene som fylkesdirektøren skisserer i sin redegjørelse til Statsforvalteren.

På bakgrunn av det ovennevnte konkluderer vi med at risikovurderingene ikke er tilstrekkelige på tilsynstidspunktet.

Fylkeskommunens tilbakemelding på foreløpig rapport – Statsforvalterens vurdering

Fylkeskommunen har i etterkant av foreløpig rapport oversendt «Risikoanalyse - skriftlig eksamensgjennomføring, seksjon for eksamen og dokumentasjon» og «Risikoanalyse – Teknisk gjennomføring av eksamen», som er utarbeidet i løpet av våren. Disse inneholder både en analyse av manglende tilgang til digitale hjelpemidler og forsøk på juks under eksamen. Det er vår vurdering at fylkeskommunen gjennom disse har formalisert hvor risikoen er høyest, hvilke konsekvenser eventuelle feil kan få og hvilke risikoreduserende tiltak som kan avhjelpe situasjonen i forkant av eksamen og under gjennomføringen. Det er vårt inntrykk at fylkeskommunen har gjort skolene kjent med fylkeskommunens og FRIDS ROS-analyse i møte i forkant av eksamen.

Det er vår vurdering at risikovurderingene vil bidra til å sikre at elevene får tilgang til digitale hjelpemidler og at de ikke får tilgangen til ikke-tillatte hjelpemidler under eksamen.

Har fylkeskommunen utarbeidet nødvendige rutiner, prosedyrer og andre tiltak?

Rutiner og prosedyrer for fylkeskommunen

I fylkeskommunes årshjul for seksjon "Eksamen og dokumentasjon" blir det informert om frister for oppdatering av nettbaserte hjelpemidler, testing av nettbaserte hjelpemidler, oppstart av samarbeidet med teknisk tilrettelegging og når det skal være informasjonsmøter med skolene.

For skolene har fylkeskommunen utarbeidet retningslinjer for eksamen i dokumentene "Håndbok for eksamensansvarlig", "Reglement for skriftlig eksamen" og «Årshjul».

I "Håndbok for eksamensansvarlig" står det at *Sentralt gitt eksamen gjennomføres etter Forskrift til opplæringslova/Forskrift til privatskolelova, rundskriv og øvrige retningslinjer gitt av Utdanningsdirektoratet (Udir). Hovedfokus i dette dokumentet er lokalt gitt eksamen.* Ifølge håndboken har rektor ansvar for å gjennomføre eksamen og at det utarbeides rutine for gjennomføring ved egen skole. Rektor skal også sørge for at faglærerne kjenner retningslinjer for eget fag og at lærerne har gjort elevene kjent med retningslinjer, vurderingsveiledninger og rutiner for gjennomføring av eksamen. Statsforvalteren har ikke fått tilsendt rutiner for hvordan fylkeskommunen kontrollerer at skole utfører disse delegerte oppgavene.

Ifølge "Reglement for skriftlig eksamen" er det skolene som skal informere elevene om tillatte hjelpemidler. Videre viser reglementet til nettsteder som beskriver hvilke hjelpemidler som er tillatt, herunder åpne nettressurser samt lisensbaserte ordbøker og læremidler. Elevene i Akershus gjennomfører eksamen på egne PCer. I reglementet får elevene informasjon om pålogging og at utstyr kan bli kontrollert for programvare og annet utstyr som ikke er tillatt brukt under eksamen.

«Årshjulet» inneholder frister og hvem som har ansvar når skolen skal planlegge og kvalitetssikre rom og timeplan for eksamensperioden, allokering av eksamensrom og vakter, klargjøre eventuell informasjon for eksamensvakter, registrere annullering eller bortvisning ved eksamen

og behandle klage på skriftlig eksamen. "Årshjulet" inneholder ikke informasjon som omhandler IKT og digitale hjelpemidler.

Fylkeskommunen har en nettside som viser til "Novari IKS" sine nasjonale føringer for nettbaserte hjelpemidler. Her ligger liste over lisensbaserte hjelpemidler som oppdateres fortløpende ved endringer i URL-er eller andre feil. Listen sendes også til skolene som pdf-versjon, for å sikre at ansatte og elever vet hvilke nettbaserte hjelpemidler de kan benytte, om fylkeskommunes nettside faller ut.,

Som nevnt har fylkeskommunen en dokumentportal der de legger ut rutiner og prosedyrer om eksamen, og der de ansatte har tilgang. Informasjon til skoler og eksamenskandidater legges også ut på fylkeskommunens nettside. Videre informerer fylkeskommunen gjennom Teamskanalen "Teamet Eksamen, dokumentasjon og klagebehandling – KOMP", e-post og telefon. Skolen bekrefter at de får viktig informasjon om eksamen i Teamskanalen. Det informeres også om eksamen i digitalt møte vår og høst.

Rutiner og prosedyrer for FRID IKS

FRID IKT har rutine for gjennomføring av testing av de digitale nettløsningene i forkant av eksamensperioden, herunder testes sperreløsninger, brannmurregelsett og kvalitetssikring av infrastruktur. Det er lagt ved et skjema for oppfølging av testingen, og i intervjuene ble det sagt at det kun er avvik som dokumenteres ved testing. Statsforvalteren har ikke fått tilsendt utfylt skjema som viser at avvik dokumenteres. FRID IKS starter testing av digitale hjelpemidler i begge nettløsningene fra medio oktober og i april. For nærmere beskrivelse av testing, se punktet om å avdekke avvik og risiko for avvik.

Fylkeskommunen har et tilgangsstyringssystem som henter ut eksamensgrupper fra Visma InSchool. Systemet gjør det mulig å begrense tilgangen i fylkets ordinære nettverk for eksamensgruppene under eksamen. Systemet krever at kandidatene har en brukerkonto og brukes derfor av de som er elever ved skolen. Fylkeskommunen har også et eget begrenset trådløst eksamensnettverk beregnet for privatister, som også fungerer som reserveløsning på eleveksamen, dersom det oppstår problemer med tilgangsstyringen. Løsningene gir kandidatene kun tilgang til godkjente digitale hjelpemidler.

Øvrige rutiner knyttet til IKT er beskrevet i en PowerPoint-presentasjon. Her informeres om nettbaserte hjelpemidler til eksamen, lovlige kontrolltiltak ved eksamen, informasjon til vakter og eksamensansvarlige samt beredskap under eksamen. Fylkesdirektøren skriver i sin redegjørelse at de har vurdert om rutiner og beredskapsplan burde vært skriftliggjort i et annet format, men skolene har meldt at formatet oppleves brukervennlig og hensiktsmessig. Presentasjonen blir formidlet til eksamensansvarlig og IKT-medarbeider ved skolen i digitalt eksamensmøte høst og vår. Det er også utarbeidet brukerveiledning for tilgangsstyring for elevene.

Som nevnt er det opprettet en "Teknisk eksamensgruppe" som møtes jevnlig, og ofte i forkant av hver eksamensperiode. Referater fra møtene gjøres tilgjengelig for IKT-medarbeider på skolen i Teams, slik at disse får løpende oppdatering om teknisk gjennomføring.

Rutiner og prosedyrer for skolen

Rektor har, som nevnt, ansvar for å gjennomføre eksamen og utarbeide rutiner for eksamen.

I tilsynet kommer det frem at skolen gjennomfører testeksamen i regi av Utdanningsdirektoratet både høst og vår med fire elever. Skolen tester samtidig tilgangsstyring, eksamensmonitor og

nettbaserte hjelpemidler. Videre skriver skolen i sin redegjørelse at de forholder seg til hjelpemidlene som fylkeskommunen godkjenner og til nasjonale føringer for nettbaserte hjelpemidler.

I forkant av eksamensperioden gjennomfører skolen personalmøte om eksamen. Lærerne oppdateres om endringer underveis. I intervju kommer det frem at faglærerne tester de lisensbaserte ressursene på heldagsprøver. Videre ble det sagt at fylkeskommunen ikke sjekker om skolen gjennomfører tester.

Skolens "Rutine-skriftlig eksamen" er basert på "Årshjulet til skoleeier", "Årshjul fra skolen", "Håndbok for eksamensmedarbeidere i Viken" og nettsiden til Utdanningsdirektoratet.

I rutinen står det beskrevet hva som skal gjøres i planleggingsfasen, gjennomføringsfasen og oppfølgingsfasen. Planleggingsfasen inneholder blant annet rigging av rom, vakt- og bemanningsplan samt hvordan elever skal informeres. Videre er det informasjon om sperreløsningen og tidsrammen for dette, tilgangsstyring, sjekk av oversettelsesprogrammer, eksamensmonitor og at IKT- brukerstøtte må stilles til rådighet under eksamen. I gjennomføringsfasen gis det en beskrivelse av hvilke oppgaver eksamensansvarlig, vaktene og IKT har. I oppfølgingsfasen gis det noe informasjon om hvordan elevene kan klage. I skolens ROS-vurdering er det dokumentert hvem som håndterer mistanke om juks.

I intervjuene kom det frem at skolen ikke har system for å notere og dokumentere hvilke problemer som oppstår for hver enkelt elev under eksamen.

Skolen har bemannet biblioteket for å bistå elever som har glemt fagbøker, ordlister og kalkulatorer. Skolen har fysiske ordlister tilgjengelig og digitale ressurser som kan lastes ned. Skolen skriver i sin redegjørelse at de ikke har nok fysiske ordbøker til alle.

Rutiner og prosedyrer for elevene

Skolene har, som nevnt, i oppgave å informere egne elever om eksamen. Elevene informeres om digital hjelpemidler og ikke-tillatte hjelpemidler av egne faglærere, i Teams og i streamet møte.

Skolen skriver i sin redegjørelse at elevene får opplæring for å sikre installasjon og tilgang til nødvendige programvarer på pc, samt bruk av digitale lærebøker og fagspesifikke hjelpemidler.

På eksamensdagen får elevene et eget "Informasjonsskriv for elevene" som inneholder informasjon om internettsperring og "Plassark" hvor lenke til lovlig digitale hjelpemidler er listet opp. Videre informeres det om pålogging for elevene og noe informasjon om hva som oppfattes som juks. Det står også hva vaktene skal kontrollere, herunder om internettsperringen fungerer. Det går ikke frem hva eleven skal gjøre om de får digitale problemer under eksamen.

Fylkeskommunen vurderer i sin redegjørelse at elevene i stor grad er ivaretatt av sine lærere og at de har tilgang til informasjon om eksamen og hjelpemidler gjennom hele opplæringen.

Rutiner og prosedyrer for eksamensvaktene

Fylkeskommunen har delegert til skolene å rekruttere og gi opplæring til eksamensvaktene.

Skolen har én eksamensvakt per tiende elev. Skolen har utarbeidet en "Vaktplan" som viser hvem som er hovedvakt og eksamensvakt, samt hvem som er eksamensansvarlig. Videre har skolen

utarbeidet informasjon til hovedvakt og eksamensvakt, der det står hvilke oppgaver disse har og hvem som skal kontaktes om noe skjer.

Skolen bruker de samme vaktene til heldagsprøver og eksamen, og sikrer på den måten opplæring av vaktene. I forkant av eksamen får vaktene tilsendt rutiner og informasjon, som også gjennomgås på eksamensdagen. Skolen går også igjennom hva vaktene skal se etter når det gjelder kandidaters bruk av hjelpemidler og at det skal foretas tilfeldige stikkprøver underveis.

Får kandidatene problemer underveis forsøker vaktene å hjelpe ved å sjekke internett, bytte nettleser og restarte pc. Hvis dette ikke fører frem kontaktes IT-ansvarlig. Vaktene tar også kontakt med eksamensansvarlig dersom kandidaten har med seg hjelpemiddel som ikke er tillatt, eller kandidaten er på nettsider som ikke er tillatt.

Vår vurdering

Det er Statsforvalterens inntrykk at fylkeskommunen, FRID IKS og skolen har noen skriftlige rutiner og prosedyrer som omhandler digitale hjelpemidler og ikke-tillatte hjelpemidler, som gjelder forberedelser og gjennomføring av eksamen. Videre er det vårt inntrykk at skolene er gjort kjent med de rutinene som foreligger, og at skolen er fornøyd med disse rutinene.

Det er vårt inntrykk at fylkeskommunen ved sentralt gitt eksamen i hovedsak lener seg på sentrale føringer, og i mindre grad har utarbeidet egne skriftlige rutiner og prosedyrer for å sikre eksamensgjennomføringer på fylkeskommunalt nivå og skolenivå. Statsforvalteren vil påpeke at det ikke er et krav at alle rutiner og prosedyrer skal være skriftlige, men i et komplekst fagfelt som eksamen, der mange nivåer skal samhandle kan det være behov for noe skriftlighet. Les mer om dette under å "avdekke og følge opp".

Fylkeskommunen har delegert til skolene å utarbeide rutiner for gjennomføring av eksamen, rekruttering av eksamensvakter og opplæring av disse. Statsforvalteren ser at skolen har utarbeidet rutiner for gjennomføring av sentralt gitt eksamen som til en viss grad omhandler digitale hjelpemidler. Det går imidlertid ikke frem av rutinen hvordan problemer med hjelpemidler og ikke-tillatte hjelpemidler skal følges opp, hvordan problemer dokumenteres og hvilke tiltak som skal iverksettes når situasjoner oppstår under eksamen. Vi har heller ikke fått tilsendt dokumentasjon som viser hvordan juks og mistanke om juks følges opp under eksamen, i tilfeller der eleven har fått tilgang til ikke-tillatte hjelpemidler.

Det er vår vurdering at fylkeskommunen kan delegere utarbeidelser av rutiner til skolenivå. Dette fordrer imidlertid at fylkeskommunen følger opp at skolen har utarbeidet og implementerer rutiner for eksamen og at skolen rekrutterer og lærer opp eksamensvakter, slik at eksamensgjennomføringen sikres. Statsforvalteren kan ikke se at det er etablert rutiner eller praksis for hvordan fylkeskommunen følger opp at skolen utarbeider rutiner for de ovennevnte områdene.

I den innsendte dokumentasjonen kommer det ikke frem om fylkeskommunen har stilt noen krav til FRID IKS om utarbeidelse av interne rutiner og prosedyrer for deres oppgaveutførelse ved eksamen på sentralt nivå og skolenivå. Det er likevel Statsforvalterens inntrykk at FRID IKS har en reel testing av nasjonale digitale hjelpemidler på skolene i forkant av eksamen og at dette følges opp av fylkeskommunen i møter med FRID IKS.

Når det gjelder testingen av skolenes lisensbaserte hjelpemidler er det vår vurdering at dette er sårbart, og det er vår vurdering at fylkeskommunen på tilsynstidspunktet ikke har rutiner for å følge opp at dette faktisk blir gjort av skolene.

På bakgrunn av det som er nevnt over konkluderer vi med at fylkeskommunen ikke har nødvendige rutiner og prosedyrer for å sikre eksamensgjennomføringen på tilsynstidspunktet.

Fylkeskommunens tilbakemelding på foreløpig rapport – Statsforvalterens vurdering

Fylkeskommunen har i etterkant av foreløpig rapport utbedret og utarbeidet nye rutiner som skal bidra til å sikre at elevene får tilgang til digitale hjelpemidler og at de ikke får tilgang til ikke-tillatte hjelpemidler. Rutinene som bidrar til dette er: «Opplæringsmateriell av eksamensvakter om eksamen og KI», «Viktig informasjon til kandidatene om bruk av hjelpemidler», «Rutinebeskrivelser for stikkprøvekontroll ved eksamen», «Skjema for stikkprøvekontroll ved eksamen», «Veileder for gjennomføring av skriftlig eksamen», «LOGG – Mal til bruk for hendelser under eksamen» og «Beredskapsplan for teknisk eksamensgjennomføring våren 2024».

Fylkeskommunen har sannsynliggjort at skolene er gjort kjent med de nye rutinene blant annet gjennom eksamensmøte og at disse er distribuert til skolene. Det er videre sannsynliggjort at elever og privatister er blitt informert om at alle hjelpemidler som kan lagres off-line, skal lastes ned på kandidatens pc i forkant av eksamen. Det er også vårt inntrykk at kandidatene er informert om ikke-tillatte hjelpemidler og konsekvenser av bruk av disse.

Statsforvalteren forutsetter at skolene har tatt de nye rutinene i bruk i eksamensperioden våren 2024. Videre forutsetter vi at skolene utarbeider lokale rutiner/tilpasninger der de ser behov for det, og at de forbereder egne elever og eksamensvakter som tidligere.

Det er vår vurdering at rutinene bidrar til å sikre eksamensgjennomføringen i Akershus fylkeskommune.

Avdekker fylkeskommunen avvik og risiko for avvik, og følger fylkeskommunen opp avvik og risiko for avvik slik at det sikres at kandidatene får tilgang til nødvendige hjelpemidler under gjennomføringen av eksamen?

Avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik før eksamen

Høsten 2023 har FRID IKS sørget for at skolene har en redundantløsning (reservenett i form av en linje til skolen). Det er videre en plan for å bytte ut alle switcher og aksesspunktene på skolene. Dette bidrar til økt stabilitet på nettet, men er ikke til hjelp om problemet ligger hos leverandøren av nettressursen.

FRID IKS starter testing av de digitale hjelpemidler i nettverkløsningene fra medio oktober og i april. Testingen gjennomføres primært på en videregående skole i fylket, og regelsettet i brannmur blir endret på bakgrunn av funn i testen. Videre testes det at digitale ordbøker ikke kan oversette fraser eller hele setninger. Fylkesdirektøren skriver i sin redegjørelse at det i realiteten er vanskelig å få til en reell stresstest av ressursene, siden det krever at mange personer må teste systemet på samme tidspunkt. FRID IKS har også utvidet overvåking av tjenester for å sikre nødvendig kvalitet i eksamensperioden og frys på endringer i tjenesten, herunder endringer i nettverket, brannmurløsninger, datalinjer, Clearpass og kjerneinfrastruktur.

Fylkesdirektøren skriver i sin redegjørelse at det er utfordrende at fylkeskommunene står ansvarlig for tilgang og funksjonaliteten til nettressurser fra ulike leverandører, siden de selv ikke

kan sikre disse. Under eksamen i norsk sidemål våren 2023 var fylkeskommunen i kontakt med NDLA og LEXIN for å bidra til å få rettet feil hos leverandørene. FKU har i etterkant av eksamen satt ned en arbeidsgruppe som har fått i oppdrag å redusere antall åpne nettressurser under eksamen og være i dialog med sentrale nettleverandører for å sikre kapasiteten. Reduksjonen av nettressurser vil øke muligheten for god kvalitetssikring lokalt av FRID IKS.

Fylkesdirektøren skriver også at skolene må gi elevene opplæring i bruk av analoge hjelpemidler og skolene bes om å ha ordbøker i beredskap. Elever og privatister oppfordres også til å ta med seg egne trykte lærebøker og ordbøker som reserveløsning. I intervju blir det sagt at skolen har gitt litt mer opplæring i bruk av ordbøker i fremmedspråk, men ikke i norsk sidemål. Skolen har som nevnt tilgang til noen fysiske ressurser, men ikke nok til alle kandidater under eksamen.

Skolene har i oppgave å teste lisensbaserte ressurser i forkant av eksamen. Fylkesdirektøren skriver i sin redegjørelse at de ser behov for en klarere rutine og rapporteringsordning for skolene på dette fremover. Videre skriver hun at fylkeskommunen i forkant av eksamen våren 2024 vil gå i dialog med leverandørene av de lisensbaserte nettressursen som skolene bruker, for å forsøke å sikre at disse har god nok kapasitet.

Fylkesdirektøren skriver i sin redegjørelse at fylkeskommunen i møter alltid har oppfordret sine skoler til å delta på testeksamen for å teste teknisk gjennomføring og for å teste nettressursene. Våren 2024 har Utdanningsdirektoratet gjort testeksamen obligatorisk for alle videregående skoler. Fylkesdirektøren skriver at fylkeskommunen vil følge opp at alle skolene deltar ved å be om tilbakemelding fra skolene i etterkant testeksamen, herunder tilbakemelding på resultater etter testing av lisensbaserte nettressurser. I intervju kommer det frem at skolen skal gjennomføre testeksamen, men at det er vanskelig å gjennomføre med mange elever på testdatoene.

I intervjuene kommer det frem at off-line ressurser blir drøftet, men at dette kan være vanskelig å innføre siden elevene gjennomfører eksamen på egne private pcer.

Avdekke og følge opp under eksamen

Det er dokumentert at FRID IKS og "Eksamen og dokumentasjon" er i beredskap under gjennomføringen av sentralt gitt eksamen. FRID IKS har opprettet kanalen «Eksamen» i Teamet Digit der både «Eksamen og dokumentasjon» og IKT-medarbeiderne på skolene har tilgang. Eksamenskanalen brukes til å melde om tekniske feil og avvik. Logg fra avvikrapportering viser at det meldes avvik fra skolene, og våren 2023 ble det meldt om nettverksproblemer fra skolene. Det kommer også frem i tilsynet at det ble meldt om noen problemer med digitale hjelpemidler, men at problemene i hovedsak ble varslet i etterkant av eksamen. FRID IKS server skolene direkte under eksamen via IKT-medarbeider på skolen. Henvendelsene til Teamskanalen går til koordinator som fordeler oppgaver videre til ulike team, ut fra hvilken kompetanse som kreves for å løse problemet.

Fylkesdirektøren skriver i sin redegjørelse at de i samarbeid med FRID IKS vil utarbeide en tydeligere rutine for skolene om hvordan de skal forholde seg til langvarige systemfeil, nettverksfeil, strømbrudd og manglende tilgang på digitale hjelpemidler. De vil videre vurdere om det er mulig å ha enda bedre beredskap under eksamen, for å kunne rette lokale tekniske feil raskere.

"Eksamen og dokumentasjon" har opprettet en tilsvarende Teamskanal for rektor og eksamensansvarlig på skolen, der det informeres om eksamen og meldes fra om avvik.

IKT-medarbeidere og eksamensansvarlig på skolene er tilgjengelig i eksamenslokalet ved oppstart av eksamen og ellers ved behov. På eksamensdagen overvåker IKT andre tilgjengelige nett i eksamenslokalet, og eksamensvakter tar stikkprøver i eksamenslokalet.

Det kom frem under tilsynet at skolen ikke har registrert og dokumentert hvilke kandidater som fikk problemer med digitale hjelpemidler under eksamen våren 2023, og at situasjonen ikke var under kontroll. Skolen har til intensjon å utarbeide rutiner for dette våren 2024.

Fylkesdirektøren skriver i sin redegjørelse at Viken fylkeskommune ikke har hatt noen føringer for hvordan skolen organiserer opplæring av eksamensvaktene, men at Akershus fylkeskommune ønsker å legge dette inn i "Håndbok for eksamensansvarlige".

Avdekke og følge opp i etterkant av eksamen

Fylkesdirektøren skriver i sin redegjørelse at dersom kandidatene har problemer med tilgang til digitale hjelpemidler under deler av eksamen, ber fylkeskommunen skolene om å gi kandidatene utvidet tid for å kompensere for tiden de har brukt på å vente på tilgang. Skolen opplyser om at de ga utvidet tid for problemer med pålogging våren 2023, men ikke for problemer med digitale hjelpemidler. Fylkeskommunen har dokumentert at de sendte ut informasjon til skolene om mulighet for annullering i etterkant av sentralt gitt eksamen våren 2023.

Det er ikke dokumentert om fylkeskommunen bruker annulleringsvedtakene i etterkant av eksamen for å avdekke feil og for å følge opp skoler.

Vår vurdering

Det er Statsforvalterens inntrykk at fylkeskommunen og FRID IKS har beredskap og system for å avdekke avvik og følge opp avvik som gjelder egne tekniske nettverkløsninger og test av digitale hjelpemidler i forkant av eksamen.

Videre er det vårt inntrykk at fylkeskommunen og FRID IKS har beredskap og løsninger for å avdekke tekniske problemer med det lokale nettverket og problemer med digitale hjelpemidler under eksamen, og at disse blir forsøkt fulgt opp. Det er imidlertid vår vurdering at fylkeskommunen, skolen og FRID IKS ikke har tilstrekkelige reserveløsninger for hvordan elevene skal få tilgang til hjelpemidler når nettressursene blir utilgjengelig under eksamen.

Statsforvalteren oppfatter at FKU har satt ned en gruppe som ser på løsninger som skal bidra til at elevene sikres tilgang til digitale hjelpemidler for fremtidige eksamener. Statsforvalteren kan imidlertid ikke se at fylkeskommunen på tilsynstidspunktet har tilstrekkelige planer og tiltak som kan bidra til å følge opp utfordringer med digitale hjelpemidler, dersom nettverksressursene blir utilgjengelige våren 2024.

Statsforvalteren ser at fylkeskommunen opprettholder at skolene selv skal teste sine lisensbaserte hjelpemidler. Vi vurderer det som positivt at fylkeskommunen har intensjoner om å lage rutiner for oppfølging av skolene på dette punktet. Vi kan imidlertid ikke se at rutinen foreligger på tilsynstidspunktet. Videre er Statsforvalteren positiv til at fylkeskommunen planlegger å gå i dialog med leverandører av lisensbaserte nettressurser i forkant av eksamen våren 2024 for å sikre tilganger, men vi kan ikke se at dialogen er opprettet på tilsynstidspunktet.

Vi har tidligere vurdert at skolen på tilsynstidspunktet ikke har en tilstrekkelig rutine for å dokumentere hvilke utfordringer elevene opplever under eksamensgjennomføringen. I lys av

dette vurderer Statsforvalteren det som positivt at fylkeskommune sammen med FRID IKS vil utarbeide en tydeligere rutine for skolene om hvordan skolen skal forholde seg til langvarige systemfeil, nettverksfeil, strømbrudd og manglende tilgang på digitale hjelpemidler. Vi vurderer det også som positivt at fylkeskommunen legger føringer for hvordan skolene organiserer opplæringen av eksamensvakter. Vi kan imidlertid ikke se at tiltakene er opprettet på tilsynstidspunktet.

På bakgrunn av det som er nevnt over vurderer vi at fylkeskommunens rutiner ikke understøtter prosessen med å avdekke, varsle og sikre retting av uforutsette hendelser som kan oppstå før, under og etter eksamensgjennomføringen. Det er vår vurdering at en virksomhet på størrelse med Akershus fylkeskommune vil være tjent med kjente og strukturerte ordninger som sikrer en felles rapportering og løsning av hendelser som kan oppstå og at dette bør være implementert i fylkeskommunens internkontroll.

På bakgrunn av det ovennevnte konkluderer vi med at fylkeskommunen ikke avdekker og følger opp avvik og risiko for avvik i forkant av og under eksamen på tilsynstidspunktet.

Fylkeskommunens tilbakemelding på foreløpig rapport – Statsforvalterens vurdering

I etterkant av tilsynet har fylkeskommunen oversendt risikovurderinger og beredskapsplan for å avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik i forbindelse med eksamen. Videre skriver fylkeskommunen at de har satt ansatte i beredskap under eksamensperioden. Fylkeskommunen har også utarbeidet føringer for hvordan skolene skal forholde seg til ulike digitale og praktiske utfordringer under eksamen, herunder utfordringer knyttet til digitale hjelpemidler og ikke-tillatte hjelpemidler.

Videre kan vi se at fylkeskommunen har vært i kontakt med samtlige nettleverandører i forkant av eksamen våren 2024, for å bidra til å sikre at disse har tilstrekkelig beredskap til å rette opp eventuelle feil under eksamen.

Fylkeskommunen skriver at alle skoler har deltatt på testeksamen og har testet nettressurser i vår. Testingen av lisensbaserte hjelpemidler har forgått parallelt med Utdanningsdirektoratets testeksamen og heldagsprøver. I forbindelse med testingen har fylkeskommunen pålagt alle skoler å svare på en forms-undersøkelse. Resultatene fra undersøkelsen behandles av testteamet.

Fylkeskommunen har også oppfordret skolene til å gjennomføre flere tiltak for å sikre hjelpemiddelbruken under sentralt gitt eksamen. Herunder at elevene laster ned ordbøker og fagstoff lokalt samt at skolen skal ha fysiske ordbøker og fagstoff tilgjengelig der det finnes. Videre er skolene bevisstgjort når det gjelder å dokumentere, å gi kandidater utvidet tid ved behov og sikring av riktig varsling ved nedetid av nettressurser.

Det er vår vurdering at fylkeskommunens tiltak for å avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik, bidrar til å sikre elevens tilgang til digitale hjelpemidler ved eksamen og at elevene ikke har tilgang til ikke-tillatte hjelpemidler.

Evaluerer fylkeskommunen de skriftlige prosedyrene og andre tiltak i internkontrollen, og forbedrer fylkeskommunen disse ved behov?

Alle rutiner og prosedyrer fra fylkeskommunen er datert 2023 eller 2024. Det kommer også frem av redegjørelser og intervjuer at disse blir evaluert og revidert jevnlig og i forkant av eksamen.

Fylkeskommunen gjennomfører evaluering av den tekniske eksamensgjennomføringen. Det blir gjennomført evalueringsmøter om tilgang på hjelpemidler med lokasjonsansvarlige og IT sentralt. IKT-medarbeider på hver skole blir også bedt om å gi tilbakemelding på systemer de har hatt utfordringer med, hvilke problemer de har opplevd, hvordan de opplevde å bli ivaretatt og gi innspill til hvordan digital eksamen kan gjennomføres. Tilbakemeldinger fra skolene er dokumentert, men vi har ikke mottatt tilbakemelding fra Asker videregående skole. Resultatene fra tilbakemeldingene tas opp i evalueringsmøtet i «Teknisk faggruppe» og omhandler blant annet digitale hjelpemidler og lisensbaserte hjelpemidler. Referatet fra møter i «Teknisk eksamensgruppe» viser at utfordringer med digital hjelpemidler og lisensbaserte hjelpemidler jevnlig tas opp i møtene.

Skolen skriver at de i forkant av hver eksamensperiode evaluerer og forbedrer sine skriftlige prosedyrer og utarbeider tiltak basert på erfaringer fra foregående år. Dette gjelder særlig tilgang til nødvendige hjelpemidler ved sentralt gitt eksamen. «Rutine skriftlig eksamen» ble sist oppdatert i mai 2023, og skolen informerer om at denne i år vil bli revidert i etterkant av heldagsprøvene. Skolen skriver videre at de også gjennomgår powerpointpresentasjoner og informasjon og forbedrer dette materialet i forkant av informasjonsmøter.

Eksamensvaktene evaluerer og gir tilbakemelding til eksamensansvarlig fortløpende, blant annet om morgenen i forkant av eksamensdagen.

Fylkesdirektøren skriver at fylkeskommunen framover vil evaluere eksamensgjennomføringen på den enkelte skole i etterkant av eksamen.

Vår vurdering

Det er vårt inntrykk at fylkeskommunen, FRID IKS, lokasjonsmedarbeider på IKT og skoler evaluerer og reviderer rutiner og prosedyrer jevnlig, men at nødvendige revideringer av rutiner og prosedyrer ikke er gjort i forkant av høsteksamen 2023 og for våreksamen 2024.

Videre er det vårt inntrykk at den tekniske gjennomføringen av eksamen evalueres, og at fylkeskommunen har mottatt flere innspill om pålogging og manglende tilgang på digitale hjelpemidler. Vi ser også at de samme utfordringene tas opp på jevnlige møter i «Teknisk eksamensgruppe» og at det er iverksatt tiltak for å øke stabiliteten til nettverkene som brukes under eksamen. Vi kan imidlertid ikke se at fylkeskommunen på tilsynstidspunktet har gjort nødvendige tiltak for å sikre at elevene får tilgang til digitale hjelpemidler ved fremtidige eksamener. Her viser vi til våre vurderinger under punktet «avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik».

Statsforvalteren kan ikke se at det fremkommer hvordan rektor og eksamensansvarlig på skolen er involvert i evalueringsarbeidet. Vi er derfor positive til at fylkesdirektøren planlegger å gjennomføre evalueringer med den enkelte skole. Vi kan imidlertid ikke se at dette er innført på tilsynstidspunktet.

På bakgrunn av det som er nevnt over konkluderer vi med at fylkeskommunen ikke i tilstrekkelig grad evaluerer og forbedrer skriftlige prosedyrer og andre tiltak ved behov.

Fylkeskommunens tilbakemelding på foreløpig rapport – Statsforvalterens vurdering

I etterkant av eksamen har fylkeskommunen utbedret og utarbeidet nye rutiner og fremgangsmåter for å sikre eksamensgjennomføringen.

Fylkeskommunen skriver at de i etterkant av eksamen vil be om en tilbakemelding fra skolen for å avdekke avvik som har skjedd, men som ikke er blitt rapportert inn tidligere. Tilbakemeldingsskjemaet skal sendes til skolene siste eksamensdag. Tilbakemeldingene fra skolene vil bli fulgt opp høsten 2024 og våren 2025. Statsforvalteren er positiv til dette og forutsetter at dette gjennomføres og følges opp av skolene og fylkeskommunen.

Statsforvalteren vurderer at evalueringsarbeidet vil bidra til å sikre eksamensgjennomføringen fremover.

Sammendrag

I tilsynet ser Statsforvalteren at Akershus fylkeskommune har flere elementer av internkontroll for å sikre eksamensgjennomføringen. Det er også vårt inntrykk at ledere og ansatte i fylkeskommunen, skolen og FRID IKS vet hvilket ansvar og oppgaver de ulike nivåene har, selv om dette ikke er tilstrekkelig formalisert på tilsynstidspunktet.

Det er imidlertid vår vurdering at fylkeskommunen ikke har foretatt nødvendig risiko- og sårbarhetsanalyse som viser hvor risikoen er høyest, hvilke konsekvenser eventuelle feil kan få og hvilke risikoreduserende tiltak som kan avhjelpe situasjonen i forkant av eksamen og under gjennomføringen.

Videre ser vi at fylkeskommunen og skolen har utarbeidet noen rutiner og prosedyrer for gjennomføring av eksamen som gjelder nødvendige hjelpemidler og ikke-tillatte hjelpemidler. Vi vurderer imidlertid at det ikke er utarbeidet nødvendige rutiner og prosedyrer som omhandler situasjoner der det oppstår problemer under eksamen. Fylkeskommune har heller ikke en rutine for å følge opp om skolen utarbeider nødvendige rutiner for eksamen der dette er delegert til skolenivået.

Fylkeskommunen har flere tiltak for å avdekke avvik og risiko for avvik både før eksamen og under eksamen, men tiltakene er ikke alltid egnet til å sikre at elevene får tilgang til digitale hjelpemidler under eksamen. Vi kan heller ikke se at fylkeskommunen på tilsynstidspunktet har tiltak som kan avhjelpe utfordringer med digitale hjelpemidler for våren 2024.

Fylkeskommunen har til en viss grad gjennomført evalueringer og kartlagt endringsbehov etter forrige eksamensgjennomføring. Det er vår vurdering at endringene ikke er innarbeidet i fylkeskommunens eller skolens rutiner på tilsynstidspunktet.

I etterkant av foreløpig rapport har fylkeskommunen utarbeidet risikovurderinger og utarbeidet flere nye rutiner for fylkeskommunen og skolen for gjennomføring av eksamen. Videre vurderer vi at fylkeskommunen har gjennomført en rekke risikoreduserende tiltak for å sikre at kandidatene får tilgang til digitale hjelpemidler og for å sikre at elevene ikke får tilgang til ikke-tillatte hjelpemidler. Det er vårt inntrykk at de nye rutinene er gjort kjent og satt i verk i forkant av sentralt gitt eksamen våren 2024. Vi vurderer derfor at det nå er sannsynliggjort at fylkeskommunen sikrer at kandidatene får tilgang til nødvendige hjelpemidler under eksamen.

Konklusjon

Akershus fylkeskommune sikrer at kandidatene får tilgang til nødvendige hjelpemidler under eksamen.

3 Vi avslutter tilsynet

I etterkant av foreløpig tilsynsrapport har vi funnet at Akershus fylkeskommunen oppfyller kravene i regelverket. Våre vurderinger og konklusjoner bygger på informasjon vi har fått fra fylkeskommunen, og tar utgangspunkt i status på tidspunktet for publisering av tilsynsrapporten.

Vi vil ikke gjøre vedtak med pålegg om retting, og tilsynet er derfor avsluttet.

Fylkeskommunen har rett til innsyn i sakens dokumenter.¹⁷

Oslo, 31.05.2024

Vibeke Norheim Holm, tilsynsleder

Kjartan Stokke, seniorrådgiver

¹⁷ Jf. forvaltningsloven § 18

4 Dokumenter

Følgende dokumenter ble benyttet under utføringen av tilsynet:

- Organisasjonskart – Akershus fylkeskommune, datert 24.01.2024
- Organisasjonskart – linje for eksamen – Akershus fylkeskommune
- Organisasjonskart eksamen - Asker videregående skole
- Reglement for delegering av myndighet fra Viken fylkesråd 2020
- Reglement for delegering av myndighet fra fylkesdirektør for opplæring og kompetanse, datert 07.12.2023
- Håndbok for eksamen, datert 15.11.2023
- Samarbeidsgruppe – Teknisk eksamensgjennomføring
- Årshjul for seksjon eksamen og dokumentasjon 2022 – 2023
- Årshjul for skolene 2023 – 2024
- Brukerveiledning for tilgangsstyring under eksamen.
- Nettressurser til eksamen 2023 – oversikt og rutine for testing
- Nettbaserte hjelpemidler til eksamen, datert 10.11.2023
- Teknisk gjennomføring av eksamen, 12.05.2023
- Redegjørelse om tilgangsstyring for eksamen i Viken fylkeskommune
- Flere referater fra møter om teknisk tilrettelegging av eksamen 2023
- Powerpoint-presentasjon om teknisk gjennomføring av eksamen våren 2023
- Spørsmål og svar fra møte om teknisk gjennomføring av eksamen våren 2023
- Powerpoint -presentasjon om teknisk gjennomføring av eksamen høsten 2023
- Evaluering av teknisk gjennomføring våren 2023
- Evaluering av teknisk gjennomføring våren 2022
- Evaluering av teknisk gjennomføring høsten 2022
- E-post om skjerming og beredskap i eksamensperioden våren 2023
- E-post om skjerming og beredskap i eksamensperioden høsten 2023
- Avviksmeldinger i eksamensperioden høsten 2023
- Redegjørelse for utfordringer med nettressursene under eksamen – Viken fylkeskommune
- Informasjon til skolene om oppfølging etter eksamen 19. og 22. mai 2023
- Informasjon til skolene om søknader om annullering av eksamen 2023
- Digital eksamen våren 2024
- Mandat for arbeidsgruppe våren 2024
- ROS-analyse frå arbeidsgruppa våren 2024
- Spørreundersøkelse sendt til fylkesdirektørene våren 2024
- Praktisk informasjon og agenda om fagdag 10.01.2024
- Program for Webinar for skoleeier – Kunstig intelligens og vurdering 29.02.2024
- Vaktplan heldagsprøver 23-24 – Asker videregående skole
- Heldagsprøver omslagsark – Asker videregående skole
- Rutine skriftlig eksamen – Asker videregående skole
- Ordbøker oversikt, datert 19.01.2024 – Asker videregående skole
- Informasjon om eksamen til elevene – Asker videregående skole
- Informasjonsmøte om eksamen vår 2023 – Asker videregående skole

- Informasjon til elever – Asker videregående skole
- Informasjon til hovedvakter – Asker videregående skole
- Informasjon til vakter nytt gjennomføringssystem – Asker videregående skole
- Informasjon til vakter todelt eksamen – Asker videregående skole
- Plassark – sidemål – Asker videregående skole
- Informasjon til elever på teams – Asker videregående skole
- Tilgangsstyring internet – Asker videregående skole
- VAMS PC liste – Asker videregående skole
- Risikovurdering eksamen – Asker videregående skole
- E-post om presisering vedrørende utskrift av eksamensoppgaver, datert 15.05.2023
- Referat fra ledermøte våren 2023 – Asker videregående skole
- Fysiske og digitale lærebøker – Asker videregående skole

Følgende dokumenter ble sendt inn i etterkant av foreløpig rapport:

- Svar på foreløpig tilsynsrapport
- Fylkesdirektør for opplæring og kompetanse – videredelegering til rektor av myndighet etter opplæringslov med forskrift
- Mandat for teknisk eksamensgruppe
- Informasjon til eksamensansvarlig – Eksamen våren 2024
- Opplæringsmateriell for eksamensvakter – Eksamen og kunstig intelligens
- Pultlapp til kandidater ved skriftlig eksamen – Viktig informasjon om bruk av hjelpemidler ved skriftlig eksamen
- Rutebeskrivelse for stikkprøvekontroll ved eksamen
- Skjema for stikkprøvekontroll ved eksamen
- Veileder for gjennomføring av skriftlig eksamen våren 2024
- Logg – mal til bruk for hendelser under eksamen våren
- Beredskapsplan – Teknisk eksamen våren 2024
- Håndbok for eksamensmedarbeidere i Akershus, datert 07.05.2024
- Årshjul for skolen
- Tilbakemelding etter testeksamen våren 2024 Akershus
- Risikoanalyse – skriftlig eksamensgjennomføring, seksjon eksamen og dokumentasjon
- Risikoanalyse – teknisk eksamensgjennomføring
- Kontakt med leverandører av lisesbaserte ressurser
- Teknisk eksamen – Teamsmøte 8. mai 2024

STATSFORVALTEREN I OSLO OG VIKEN

Postboks 325, 1502 Moss | sfovpost@statsforvalteren.no | www.statsforvalteren.no/ov

